

הפיאודלים

ל של התרגשות הציף בשבועות ה- אחרונים כמה מעתוני הארץ בגלל עיסקה מסוימת של נפט, שעליה למדו מקריאה ב- גליון העולם הזה (953).

מסתבר שממשלת ישראל העניקה זכיון חשוב מאד לחיפוש נפט באזור חשב מאד לחברה מקומית, חסרת מטבע זר, במקום ל- העניקו לחברה זרה שהמטבע הזר מצוי ב- ידיה בשפע. אותה חברה פרטית היתה מזורה למדי: היא היתה מורכבת מצרור של אגרי דות מפלגתיות שהתאגדו לפי מפתח מוסכם. במלים אחרות: ממשלת ישראל מסרה את אוצר הנפט שלה, שטרם נתגלה, כשילך לחלוקה בין המפ- לגות. מאחר שהמניות שוות הרבה יותר ממה ששווים עבורן, הרי ש- המפלגות קיבלו מן הממשלה מ- תנה יקרה.

עיסקה זו לא נראתה לאותם עתונים. הם צעקו חמס. מאמרים ראשיים חוצבי-להבות נכתבו עלי-ידי כל העתונאים הנכבדים.

וכאן יש מקום לתמוהן מסויים. לא לגבי העיסקה עצמה — זו אינה מתמיהה כלל ועיקר. להיפך. אלא לגבי העתונאים ואנשי הציבור שהתקומנו נגדה. שהרי אם התרג- שותם אמיתית, משמע שאין הם יודעים היכן הם חיים. יש צורך להסביר להם את עובדות החיים היסודיות. גשתל לעשות זאת כלהלן, מבלי להכאיב לרגשותיהם.

שנן ארצות בהן שולט העם, עלי-ידי העם, למען העם. שום דבר אינו עי-מד בין האזרח לבין המדינה. האזרח מצביע ב- בחירות, משלם מסים ומשרת בצבא. תמורת זאת מגינה המדינה על חייו ועל רכשו, עומדת מול אויבים מבחוץ ופועישה את ה- פושעים בבית. לזה קוראים דמוקרטיה.

לא זה המשטר הקיים כיום במדינת ישראל. כי מדינה זו אינה מבוססת על יחסים ישירים בין האזרח לבין ה- שלטון. האזרח בעל הזכויות הוא קודם כל זמני לכל חברי-המפלגה. ה- מדינה אינה ארגון של אזרחים, אלא ארגון של מפלגות.

מפלגות אלה אינן אגודות של בעלי דעה שווה, המתארגנים כדי להיאבק בצחצח למען הגשמת דעותיהן בדרך של בחירות. הן הרבה יותר מזה. על כן אין הן דומות לשום מפלגות אחרות בעולם. על כן גם אין ב- עולם כולו משטר הדומה לזה הקיים בארץ. למשטר זה אין שם ואין תקדים. אולם אפשר למצוא לפחות משטר אחד בהיסטוריה הדומה לו במידה מספקת כדי לאפשר השוואה הוגנת. המשטר בארץ דומה למשטר הפיאודלי.

משטר הפיאודלי קם, בשעתו, אחרי שהתמוטט השלטון במדינה. רומא הגדולה התפרקה. האדם החופשי הבודד עמד כסיר-אונים מל- אימות החיים. המדינה שוב לא סיפקה לו את שרותיה החיוניים. הוא היה זקוק לתחליף.

הוא מצא את התחליף בדמותו של הארון החזק הקרוב ביותר. הוא כבר לא ראה את הבעלות על רכשו ושיעבד את עצמו לשרותי- תמורת זאת נתן לו הארון את הסותו והתחייב להגן עליו.

בארץ-ישראל קם המשטר החדש בתנאים דומים. המדינה לא היתה קיימת. השלטון הקיים היה שלטון זר ועוין, שלא סיפק ל- ציבור העברי את הצרכים הממתימים לרמת התפתחותו. האדם העברי הבודד היה זקוק להגנה, לגוף שיספק לו את שרותיו. גוף זה נמצא במפלגה. המפלגה סיפקה לו את מקום העבודה ודאגה לתנאי עבודתו. היא סיפקה חינוך לילדיו ובטוחו, לרכושו. הסתדרויות העובדים, לשכת העבודה, ארגוני

ההגנה, כל אלה היו כפופות למפלגות ומילאו את רצונן.

ינתיים קמה המדינה, ולמשך כמה חדשים היה נדמה כאילו תיטול לידיה את סמכויות-השלטון של המפלגות. אלא ש- היתה זאת טעית אופסית. המדינה לא באה במקום שלטון המפלגות, אלא נתנה רק צורה חדשה לשלטון זה.

המדינה הפכה למעין פדרציה של מפלגות חופשיות וריבוניות. המדי- לנה ייצגה את האזרח כלפי המדי- נה, ואת המדינה כלפי האזרח. גם בחברה הפיאודלית היה קיים מלך. אולם מלך זה לא שלט במישרין. הוא שלט

תגבה ממנו את מס-ההכנסה הנר- רש מאדם אחר.

בתחום השיפוט דומה המפלגה ה- ישראלית בדיוק לפיאודל של ימי הביניים. מאחר שהיה אסור לשליחי המלך לחזור לשטח הפיאודל, היה הפיאודל עצמו ממנה את השופטים. בית-המשפט שלו סילק בהר- רגה את בית-המשפט של המדינה.

מאות בתי-משפט "פנימיים" של המפלגות, ושלו האגודות והחברות המפונפות להן, שופפות את הפרט ומגנינות עליו מפני חוק המדינה. בהדרגה עבר שיפוט "פנימי" זה למסכסוכים אזרחיים לענינים פני- ייים מובהקים, וכוזל עתה את ה-

דיון כפרשות השחיתות הגדולות ביותר, המקיפות מיליונים רבים.

א תמיד עמד רק פיאודל אחד בין האדם הפשוט לבין המדינה. לעתים קר- בות היתה קיימת שרשרת שלמה של פיאוד- דלים, אחד על גבי השני.

המלך העניק את המחוז לפיאודל מסויים. אולם הלה היה רשאי לחלק את מחוזו בין כמה פיאודלים שהיו משועבדים לו, וגם לאלה היתה הוכות לחלק את אזורם. האכר הפשוט היה משועבד לאביר, שהיה משועבד לר- יון, שהיה משועבד לדוכס.

בארץ קיים מצב דומה. המפלגה מחולקת לכמה וכמה גופים, שלכל אחד מהם הרי- בנות בשטח מסויים משלו — מוסדות כל- כליים ריבוניים כמו סוגל-בונה, שליטים מ- קיימים ריבוניים כמו אבא ח'שי, חברות פרטיות ריבוניות של חברי-מפלגה בעלי- חתק, אחויות כמו נחל-אבות.

כל גוף כזה שולט בשטח שלו. גם בימי הביניים לא ניתנה לכל פיאודל העניקה (פיר- אודום) של ארמה חוקא. הלו פיאודלים ש- קיבלו בהעניקה את הזכות לגבות מס, או

את הזכות על משרה ציבורית מסוימת, או את הזכות להפעיל מפעל תעשייתי או סחנה.

כל זה נכון לגבי הארץ. המפלגה יכולה להעניק לגו-משנה או רי- חבר-מפלגה בודד את הזכות ל- גבות מן המדינה שכר עבור עבו- דה שלא עבד, את הזכות על עמדת-מפתח ציבורית (יחד עם כל ההכנסות מיוחד, מיכרזים כוזבים, דמו תיווך והשתתפות בעסקים פרטיים הכפופים לאותה משרה), את הזכות להקים לעצמו קרן- ראשי-העיר, את הזכות על אוצרות נפט, או כל זכות אחרת.

פי תורת מארכס, נבע הפיאודליזם, כמו כל משטר אחר, מן השליטה על אמצעי הייצור.

בישראל אין המשק המקומי מביס בעיקרו על אמצעי-ייצור מקומיים, אלא על הכנסות המגביות, המענקים והשילומים הבאים מחוץ- לארץ. על כן טבעי הוא שהפיאודלים המפלג- תי בוסס על שליטה על אמצעי-השחרור.

הבסיס לפיאודליזם הישראלי הוא המגבית היהודית המאוחדת באמריקה. מגבית זו משלמת מדי שנה בשנה הענקות אדירות לכל מפלגה ישראלית, מחרות ועד מפ"ם. בכסף זה מטייה המפלגה את מרותה על חבריה, קונה בציור רה זו או אחרת את קולותיהם ב- ימו בחירות ומבטיחה את נאמנו- תם ככל ימות השנה. בעזרת רשת ענפה של חברות שיכון, עתונים, מוסדות כלכליים ואחרים.

כך, למשל, מקבלת פא"י, מפלגת פועלי אגודת-ישראל, סכום של 80 אלף דולאר ל- שנה. בכסף זה מבטיח לעצמו קומץ זעיר של עסקנים מעמד של "מפלגה" עם כל הכרוך בזה, כולל כסאות בכנסת, חברות לכלילות ענפות ועתונים יומיים. אגודת-ישראל ופיר- עלי-אגודת-ישראל מוציאות יחד שלושה עתו- גים יומיים: המודיע, הקול ושערים.

כל חברה פיאודלית ישנו מאבק מ- תמיד בין הפיאודלים. כל פיאודל משי- תלל להגדיל את ההעניקה שלו ולצמצם את כוח מתחריו.

בישראל נקראת תופעה זו, מלחמת מפ- לגות, והיא מוצאת את ביטוייה בדיוני ה- כנסת, בהרכבת קואליציות ובכינון אופוזי- ציות. בצורה זו נקבע המפתח על פיו מ- חלקות המפלגות השונות בנייהן את הכנסת המגביות, המענקים והשילומים, הן עלי-ידי הענקות ישירות והן עלי-ידי חלוקת רשויות- ייבוא והקצבות המטבע-הזר לחברות המסור- נפות להן.

מוכח מאדיו שכל הפיאודלים היו מאוחדים בנקודה מברעת אחת: שכדאי לקיים את המשטר הפיאוד- לי. כך מאוחדות כל המפלגות הי- ישראליות, מן הימין ועד השמאל, כקואליציה לאופוזיציה, כהחלטה הנחושה לקיים את המשטר הקיים ויחה מזה. החלטה זו עומדת מעל לכל המאבקים על חלוקת השלל.

ההיסטוריון מלמד כי המשטר הפיאודלי ב- אירופה התמוטט כאשר הסתירה בין האיני- טרסים של הפיאודלים לבין צרכי-החיים של העמים החריפה עד לבלתי-שוא. המהפכה ה- צרפתית סילקה את שרדיו האחרונים. זה היה לפני 167 שנה.

שום היסטוריון אינו מסוגל עדיין לנבא מתי יתמוטט המשטר הפיאודלי בארץ, ויפנה את מקומו למדינה דמוקרטית אמיתית ו- למפלגות אמיתיות. יש להניח שעד אז יורום נפט רב מארמת-האומה בחלק, ישר לתוך כיסי הפיאודלים הישראליים.